

omnes deum in deum tuum ex toto corde tuo.
et iustitia tua. rex omnibus iuribus tuis
et proximum tuum
Dicit ergo illi. Recte respondit
fac iustitias. Ille autem uolens iusti-
ficari dixit ad Iesum. Et quis est
Iesum? Suspiciens autem Iesus
Sermo quidam descendebat ab
in iherosolymis: et incidit in latro-
nes. Qui etiam despoliauerunt eum: et
impositis abiierunt semiuuio
Abiit autem ut sacerdos quidam
eandem uiam: et uiso illo preter-
iit et leuita cum esset secus
uidit eum. pertransiit. Samaritanus
autem quidam iter faciens uenit
uidens eum. et motus est.

Ma 397

St. Graec. in Oct. N. 103.

II 2a 168

IOANNIS CASELII

AD GREGORIVM BERS.
MANVM V. CL.

J
EPISTOLA.

AMICORVM ITEM CAR-
MINA, MEMORIÆ HEN-
rici Mensingij, opt. & doctissimi
mi adolescentis.

R O S T O C H I I

EX OFFICINA AVGVSTINI
FERRERII.

Anno M. D. LXXX.

Mense Aprili.

F 8

IOHANNES CASTELLII

AD CESSANTIAM BERS

EPISCOPALIS

IN CESSANTIA

IN CESSANTIA

IN CESSANTIA

IN CESSANTIA

GREGORIO BERS
MANO S. D.

IOANNES CASELIUS.

Edi ad te, Bersmane, nescio
quid proximè litterarum. Subito enim
scribendum erat. Ut plurimum enim
litteras poscere tabellarij solent, quan-
do velut e' carceribus iamiam excu-
suri sunt, & pene dixerim auolaturi. Id erat mense
altero. iam vero mearum rerum haberes vberimum
interpretem, Henricum Mensingium nostrum, si,
quod in animo habebat, iamq; ingressus erat iter, per-
ficere ipsi licuisset. Dederam enim permulta ei in
mandatis ad te. Cui enim rectius quam familiari?
ne epistola quidem. Verum id secus accidit, ut nec
ille nobis potuerit gratificari, & ego tibi tam cognitu
acerbum, quam scriptu mihi de eo nuncium, ad te
perscribere necesse habeam. Amisimus namq. ado-
lescentem carissimum, summum vtriusq; cultorem.
Valde autem eum amauimus (tuto enim, ut de me, ita
de te quoq; id affirmare posse mihi videor.) non tam,
quòd ab eo nos diligenter obseruari intelligeremus,
etsi neq; hoc nihil causse esset, quando vix cuius-
quam ea est vel asperitas vel immanitas, ut hunc,
à quo diligatur, oderit, quàm quod iustas eius aman-
di eas causas habuimus, quæ apud omnes homines

conciatrices benivolentiae esse solent. Vis enim maxima est probitatis & modestiae in adolescentia, maxime apud spectatos viros: nec mirum, cum saepe etiam vel nefarios hostes in admirationem sui, specus virtutis excitet. Proinde nihil videatur absurdius, quam si nos ea non capiamur, cuius studium profiteri non dubitamus. Quis enim credat, vllum esse sapientiae studium, à virtute separatum, aut remotum? Neq. tamen ignoramus, animi bonorum, quae sit inter ipsa affinitas, quaeq. differentia. Velim autem quae mentis sunt bonis, semper comitari altera, quae consilij morum atq. vitae perhibentur: quod inprimis optavit perpetuo optimus humanae vitae auctor Socrates. Sane & haec & illa admirabilia & diuina sunt. Hinc igitur non sine causa euenit, & aliter fieri non potest, vt boni iudemq. docti viri, (non dico doctissimos, ne me in doctis numerare existimes eos, quibus vulgus & imperiti veluti sceptrum & diadema sapientiae deferunt) & sancta quadam coniuuratione, respiciente veritatem & utilitatem publicam, se inter se sincerè colant, & virtutis bonaeq. doctrinae deditos sincerè ament. Non iam persequar, quae nobis inter nos velimus & debeamus: quos profecto certis vestigijs ad probitatem & litteras ingredi videmus, eos sine dubitatione, vti dixi, amamus: omnibus nostris opibus iuuandos statuimus: erudiendo, monendo, cohortando, quacumq. alia ratione: procurrentibus in spatio gratulamur: si quid ipsorum honestis obstet conatibus, conamur amoliri: etiam

etiam ipsorum infelicitatem dolemus, vt liberorum.
Talem te esse erga tuos alumnos non dubito: me ta-
lem fuisse erga meos, à multis iam annis ipse mihi
testis sum apud me locuples: neq. desunt tamen, qui
meum erga se animum, ceteraq. beneficia prædicent.
Cum autem æquè amicissimè fuerimus affecti erga
Henricum Mensingium, parem dolorem ex ipsius
casu capimus. Præmaturè nobis ereptus est, sed
multo magis studijs opt. artium, id est vtilitati pub-
licæ. Si enim vllus ordo seruit communi vitæ ho-
minum; hic certè noster est. Nemo enim est nostri
ordinis reuera, quin & quibus cum vitam agit &
longè etiam dissitis plurimis, & præsentì seculo, &
posteritati etiam seruiat egregiè: quod fortasse neq.
vulgo in vniuersum, neq. multis regibus persuase-
rimus: nos tamen hoc intelligere, nostra interest,
vt pulchritudine nostræ vitæ generis confirmati,
vt negligamur, vt premamur, vt rideamur, locum
in acie non deseramus, sed omnem barbariem, eiusq.
socias aut gemellas sorores, inscitiam, malitiam, &
quicquid incommodat rectæ rationi vitæ, sedulo pro-
fligare pergamus. Sed redeo ad Mensingium, qui
quoniam occasionem mihi dedit ad scribendum, non
indulgebo dolori, neq. id faciam, quod nostræ litteræ
prohibent, vt me frustra animi angam: sed in multis
malis hoc quoq. feram, & ratione medebor huic
quamuis recenti plagæ, ad ea conuertens animum,
quibus & ipse animus alitur maximè, & homo non
euertitur. Neq. ille velit, nos aliter hic nos gerere:

non nolit autem de se nos dicere, quæ cum vera sint,
tum nostrum erga ipsum amorem testentur: neq;
hoc improbet, qui ex huius epistolæ lectione fructum
aliquem capiat, & vel exemplo vel doctrina animo
informetur: neq. te pigeat, quæ maximam partem
noueris, recognoscere, & mecum tacitè considerare,
qua re si nunc voluptatis nihil parare nobis pos-
sumus, minuemus tamen molestiam. Sed in cæteris
non exspectas, vt de ijs bonis Mensingij multum ver-
borum faciam, quæ fortunæ potius, non ipsius pro-
pria fuerint. Sed neq. tamen quid habuit plebeium
in animo, neq. à maioribus. Primum enim vtraq.
ipsius patria est adprimè nobilis. Duas enim po-
terat legitimè agnoscere: vnã vbi ipse esset in lu-
cem editus, hanc ciuitatem, in qua mihi viuere satis
commodum est, celebrem & negotiatorum frequen-
tia & doctrinæ studijs: alteram, nobilissimum huius
oræ maritimæ emporium, & principem ciuitatum
ad mare versus boream confæderatarum Lubecam,
quæ nomine *ευνομια* & apud longinquas gentes
bene audit, & ab acribus vitæ hominum censoribus
magnopere prædicatur. In ea eius proauus Ber-
nardus Bomauerus, equitis aurati dignitate præ-
stans, quæ illo seculo propterea magna erat, quod
non nisi fortissimis viris & bene meritis de patria
tribueretur, & consulatum cum laude gessit, & quo
tempore Lubecenses regnum Suecorum occuparant,
cum imperio arcem Stockholmiã tenuit. Huic ne-
pos ex filia natus & ipse Lubecæ est Bernardus
Mensin-

Mensingius, qui cum esset in inclyta illa ciuitate apud honestissimos homines liberaliter educatus, & liberalibus disciplinis expoliri ceptus; iisdem se totum dedit, tantumq; in studijs sapientiae profecit, vt bonas litteras de auctoritate senatus nostrae recip. in hac academia publicè docuerit, etiamnum superstes, cum ipse primum huc venirem. Hoc patre, homine doctissimo, & matre femina primaria, filia huius reip. consulis, Henricus natus est. Sed mihi hoc felicior videtur fuisse, non tam quod istis parentibus, quod tamen neq; ipse leue esse duco, quando raro humillima in altum ad veram dignitatem euehantur, quàm quòd inter Musas & natus primum & subito educatus fuit. Erant enim ei & alij propinqui viri litteris clari, primum auunculus Henricus Varenius, qui & ipse doctrinas mathematicas dictas, in eadem hac nostra academia docet, & materteræ maritus Augustinus Ratca, iurisconsultus, de quibus vt de amicis, & vicinis, illo quoq; collega parcius loquor. Neq. enim homines ab omni arrogancia remoti, aliud volunt: neq; meum est, videri velle audientium aliquid auribus dare. Cum autem puer admodum, ita tamen tingi ceptus litteris ab vltima infantia, patrem amisisset; partim naturam suam, partim exemplum parentis, partim voluntatem propinquorum secutus, totum se illis libenter addixit. Tutorum etiam auctoritas apud adolescentem plurimum, vti debuit, valuit, primum auunculi, qui ipse in litteris omnem ætatem ageret,

A 4

deinde

deinde Balthasaris Gulij, consulis, & Andreae Ma-
sonis, senatoris, quos ego homines ordinis amplissimi
magni facio, uti par est, tum ob humanitatem &
singularem erga me benevolentiam, tum ob bonarum
litterarum scientiam, quibus in hac potissimum aca-
demia, id quod æquissima voluntate præ se ferunt,
atq; iccirco cum nostro ordine sunt conuinctissimi,
animos suos præclare excoluerunt antè, quàm ad
remp. accederent. Itaq; ipsorum & usus maior
est in ciuitate & dignitas. Quam autem & hi &
amici ceteri, de pueri ingenio spem conceperant;
eam indices magis confirmavit, cum omnibus mode-
stiam in moribus probaret, & in vtraq. lingua mul-
tum proficeret: atq. ipsi tum commodum fuit Lu-
becæ discere ex optimo magistro Iobo Magdeburgo.
Æqualium nemo adolescentulum superavit, æqua-
uere pauci: id quod mihi ex ipsius condiscipulis ip-
sismet retulerunt. Postquam autem & in illa schola,
& in hac academia bonæ doctrinæ initia quædam
accepit; cepit ille statim non adumbratæ alicuius
scientiæ cupiditate flagrare. Cum enim à nobis mo-
neretur, non esse illas veras litteras, quibus hodie
satis multi ostentatores se pro sapientibus in vul-
gus venditant; facile manus dedit, & subito cre-
didit, se, etsi iam didicisset illa bonarum artium ele-
menta, manibus iam trita omnium, vixdum tamen
bonas litteras primoribus, quod aiunt, labris deli-
basse: quæ teneret, habebat, ut erant, pro puerilibus:
quæ videret veteri illo & à philosophis in perpe-
tuum

tuum repudiato, sophistico more in speciem proponi;
ea negligebat & procul à se abiciebat. *Quaedam*
enim pestis, vti scis, in Gallia, nobis pueris, inuasit
in bonas litteras, non inelegans primo aspectu, insci-
tia tamen patrona, mater ignauia, veritatis negli-
gens, iactatrix dementis cuiusdam sapientiae: ea
quod sciam, Alpes non transiit: neq. enim illas in-
eptias animaduertimus in Italia: sed ex agro Galli-
co serpsit per Germaniam, & scholas, in quibus pue-
ri instituuntur, infecit sane multas, è quibus ad nos
sæpe scioli veniunt, loquaci inscitia satis armati, vbi
primum dicendi occasionem arripuerint: quod equi-
dem doleo, sed magis doleo, quam dico peruersam
rationem, in regias etiam scholas vel irrepere vel
irruere. Vide quid non ausit impudentia; etsi non
nulla est etiam, nostrane, an quorandam nostri or-
dinis culpa? qui illam auctoritate nostra non serio
semperq. coerceamus: neq. tamen non video, aliam
& multa importuniorum & potentiorum nobis obsi-
stere, quae denuo nouum barbariae imperium molitur.
Sed ne à Mensingio euager longius: ille nequaquam
in foribus impingens, neq. aut iudicio aut cupiditate
alucinans, statim se ad viros doctos contulit, à quibus
ad bene beateq. in societate mortali viuendum, quod
non temere pollicetur philosophia, rectè erudiretur.
Delegerat autem sibi virum grauem, eundemq. do-
ctissimum, Nathanem Chytraum, vnum ex meis
intimis, amicum vero etiam tuum, ad cuius iudicium
& mores conformaret, & porro inchoata studia di-
rigeret.

rigeret. Eius quoq. domi sponte viuebat, vt admonitionem expetere, obiurgationem etiam non refugere videretur. Quid igitur mirum, si multum, si breui, eo ingenio adolescens, ea cupiditate, eo studio, illo duce, proficeret? praesertim cum fere quotidie in scribendo exerceretur. Iam tum autem & solutam numeris, & ligatam orationem ita egregie componebat, vt & subito aetatem istam, & se indies superaret. Multum faciebat ad eam rem, quod plebeiarum vclutiq; tabernariarum scriptio- num nihil attingeret, versaret autem sedulo omnes Romanos aureae illius aetatis scriptores: neq. eos percurreret, vt fit, sed consideraret, vt eorum mentem plenius intelligeret: quod quo facilius consequeretur; tum quod ipsum fugeret, vel ex aequalibus vel ex hominibus doctis sciscitabatur, tum interpretes, quos probari nobis intelligebat, simul legebat. Persequendas vero etiam sibi Graecas litteras putabat, & cognoscendos illos perennes fontes sapientiae. Graeca igitur monumenta quae poterat, legebat per se: alia audiebat cum priuatim, tum publicae explicari: deniq. cum scriptores, optimos illos quidem, sed ad intelligendum non cuius faciles, (in ijs erat proxime Lyricorum ille princeps Pindarus) communi studio cognosceremus, homines aliquot eruditi, vno interpretandi molestiam suscipiente, ceteris nihilominus suas cogitationes ad sententiam, e qua vnus alterue haud facile emergeret, confirmantibus; impetrauit ipse quoq. a nobis facile cum perpauca pre-

præclari ingenij & acris studiij adolescentibus, ut
vna interesset nostris illis scholis singularibus, frue-
returq; nobiscum vna dulcissimis animi epulis. Non
n. in philosophum ordinem cadit, vel cum paribus
non cōmunicare de litteris, vel minoribus earū com-
municationem inuidere: vtrumq; sophistarum propri-
um esse existimetur; & cōmodis suis & falsæ aucto-
ritati cōsulētū, nō veritati & societati mortaliū. Cete-
rū cōtenti sūt pleriq; hac eruditione, ut tincti leuiter
ceteris scientijs, animos lectione poematū, orationum,
historiarum in perpetuam oblectent, & se ad vitam
ciuilem instruant egregie, inq; ea rectè colenda mi-
rificè confirment. Utinam nemo vel regnum gu-
bernet, vel aliquod in resp: munus gerat, nisi vel
hisce tantum studijs, sane tam iucundis quàm vtilibus,
& imbutus &, quod per negotia liceat, in perpetuum
occupatus. Tanti ego hæc facio, & pluris adeo quam
multa, ijs quaestuosiora, etsi hæc sola fere nunc in pre-
cio sunt. Quamquam igitur illis quoq; mirificè hic
adolescens caperetur, eaq; coleret summa diligentia,
neq; vnumquam, quoad viueret, abiicienda aut sepo-
nenda putaret: tamen in ijs tantum pedem sibi fi-
gendum non putabat, sed ad subtiliores, sublimiores,
& diuiniore quoq; scientias, tum naturæ præstantia,
tum iudicij bonitate rapiebatur, à quibus tamen
multi ingenij imbecillitate, vel impatientia laboris
fugiunt, alij deterrentur magnitudine & difficultate
ipsius operis: quod tantum est, quanti summum o-
mnium bonorum, quæ homines nostræ operam nobis
compa-

comparare possumus, aestimari debet. Quod si rem ipsam assequi numquam possis; nonne hic animus omni laude dignus esse videatur? necesse est enim eum esse non vilem, qui despiciat quaecumque sunt in fortunæ potestate posita: contra diuinum esse, qui vera bona in bonis sola ponat, omnesque nervos intendat ad ea consequenda. Non igitur abs re adolescentem nostrum, etiam exemptum rebus humanis, amore prosequimur: quem ego erga illum ostendere alia ratione non possum, quam si non tibi, etsi ad te potissimum scribens, sed alijs adolescentibus, liberalium artium studiosis, illius mentem consiliumque exposuero, ut institui. Et enim ille verae laudis præmijsque suorum laborum expers non erit, & hi habebunt exemplum nobile, quod imitentur. Exemplorum etenim quæ proba sunt, rectè etiam pro regulis habebimus, quando nisi vel cum his convenirent, vel ad ea proxime accederent, proba nequaquam existimarentur. Sed quo me abripit scriptio- nis quasi æstus? volui esse non ita longus: & quamquam plura etiam scripsi, quàm volebam initio, tamen non possum inchoata præcidere, & tu meæ verbositati veniam dabis, præsertim ex amissi adolescentis desiderio nata. Ut multos ego vidi, neque tu forte pauciores, qui doctores vel non audiendos putarent, sibi met se satis idoneos magistros fore rati, vel non audirent sedulo, freti ingenio, vel quosuis audirent, siue eos certe, quibus alios operam dare cernerent, nullo usi consilio in rebus suis. Contra

Mensin-

Mensingius, & rectè putabat, in scientijs esse, quas sine diserto interprete ne ingeniosissimus quidem perdidicerit, neq. illum audiendum oscitanter, quod si quem, quæ præmitti necesse esse, fugissent, is intelligentiam sequentium numquam adipisceretur: videbat deinde quæ ex quo rectissime, quo item & tempore & ordine acciperet. Itaq; ceteris non quidem contemptis, tamen præ alijs, vt dixi, Nathanem sibi sumpsit, me quoq. audiuit, sed diligentissime Henricum Bruceum logica, geographica, astronomica, physica, cum luculenta suauitate diuinitus explicantem. Est enim hic vir multiplicis bonæ doctrinæ copia instructus, & reconditis litteris præditus, præter artis medicæ peritiâ, in qua quantum excellat, in meo ipsius corpore sæpius experior, quàm me amici experiri velint: sed tamen secundum est, si non semper firmiter valeas, sarcire valetudinis ruinas utcumq; posse: quiq; in ea re nobis seruiat, magis etiam videatur colendus, quam Æsculapius. De eo, ne videar plusculum amicitie largiri, etsi hic locus postulabat, non dicam amplius, ne etiam ipsi molestus sim, qui intra modum malit prædicari, licet eum numquam satis laudauero. Quod etiam tuam disciplinam non aspernatus sit, tute scis, & ego gaudeo, cum quod eo homine vsus est, qui principe loco summa cum laude elegantiores litteras, quæ humanitatis appellatione hodie merito celebrantur, in academia vestra doceas, tum quod idem statuimus de hisce, quas dixi litteris, earumq; innocentiam iun-

Etissimis

doctissimis animis aduersus ingruentem barbariem
fortiter propulsamus. Sub huius enim bellæ si-
gnis militant multi, qui exuuijs doctrinæ amicti, sibi
dominatum & opes passim parant. Quantum vero
res vmbrae, veritas opinioni præstat, tanto maiore
laude dignus est, qui esse doctus, quàm credi cupiat.
Cum autem hic adolescens ad sapientiam non adum-
bratam contenderet, ita se in hoc præclaro suo insti-
tuto gessit: verum haud scio, an ex ijs, quæ dixi, eius
animus ita patuerit, vt ex hoc vno, quod toto animo
se ad Aristotelis, summi illius & optimi omnium do-
ctissimorum præceptoris, monumenta cognoscenda
conferebat. Hoc enim qui serio & constanter fa-
ciat, eum posthabere omnia studio sapientiæ credi-
bile est. Quascumq. poterat opes, huc sibi compa-
rabat: propterea cum eruditis æqualibus studia sua
quotidie communicabat: doctores, quos dixi, omni
attentione audiebat: interpretes summi magistri,
quos nactus erat, legebat: quos non habebat, inqui-
rebat vndiq;: etiam eos, qui inquinatius scripserant,
vt quamuis politæ orationis semper fuisset studio-
sissimus, tamen non sermonis solum elegantia capi,
sed multo maximè cum optimarum scientiarum stu-
dio teneri constaret. Cum autem eius aliquando accu-
ratè & pereruditè scriptam epistolam legissem; de
ipso optimè ominari cepi, & futurum aliquando in
doctissimis Germania hominibus dicere non fui ve-
rius, si eum fata superesse nobis sinerent: neq; hæc
diuinitio, quod post magis sensi, me fefellisset, nisi
è medio

ē medio hoc cursu eum eripuisset fati violentia. In
philosophiæ studijs vitam transigere decreuerat: &
se præterea, de consilio potissimum meo, arti medicæ
dedere, quo & suæ valetudinis, quæ non firma admo-
dum esse videretur, rationem hoc magis & rectius
haberet. Hæc agens, hæc meditans, vixit vitam suo
loco, ordine, ætate dignam: quæ vita si ipsi breuis con-
tingit, melior fuit, multis in ignauia, somno, turpi vo-
luptate, luxu, & simili vitiorum genere actis seculis.
Namq. multo magis refert bene vixisse, quam diu-
quin sapientes ne quidem eos vixisse arbitratos acce-
pimus, qui bene recteq. vitam non instituissent, etiam si
omnibus fortunæ bonis cumulati, omnes cupiditates
expleuissent suas. Non queram in hoc luctu con-
solationum aliquid, quæ nobis in promptu esse per-
petuo debent: & propterea hoc minus faciam, ne
meam inopiam tibi ostentare velle videar. abundas
enim ipse hoc genere. Si quis dolor est, noster est,
& nostra causa, & iccirco maxime moderandus.
Non enim male cum ijs agitur, qui cum bene vixis-
sent, vel paucos annos, vel longam ætatem, quæ ta-
men breuis esse censetur, quoniam finem habet ali-
quem, ex incommodis vitæ mortalium, maxime huius
tempestatis, quæ vel solo futurarum calamitatum
metu misera est, eripiuntur: immò optime agitur,
quorum animi ad beatorum sedes migrant, quo o-
mnes, vt Christianæ pietatis oraculis edocti sumus,
suspirare debemus. Sed cum plura scripserim, quàm
ad te debuerim, multa, quæ non debuerim; iterum ro-

go, ut huic meo errori, quem in te amarem, veniam
des. De alijs rebus, cum crit utriq, commodius: po-
tissimum autem de communibus litteris, & nostra
caussa, quo meliores ipsimet euadamus, & publica,
ut honesto otio perfruantur litterarum beneficio
plures etiam populi, & posteritatis deniq., cuius
bonos tam decet habere rationem, quam nostri habue-
runt ex maioribus nostris viri optimi. Nihil puto
esse dignius homine, nihil humanitati magis consen-
taneum: nisi forte, si quid est verae humanitatis, in
hoc veluti opere, non solum consilio, totum ver-
situr: quae omnino mea est de hac re sen-
tentia. Vale. Rostochio. non.

April. CIO ICXXC.

PRORECTOR

PRORECTOR ACADEMIAE
ROSTOCKIENSIS.

M. IOANNES POSSELIUS.

ANNI erant mense Martio
tredecim, quando doctissimus
vir, M. Bernhardus Men-
singius, collega nobis carissi-
mus, piæ memoriae, vesperi hora quinta,
finita lectione sua usitata, domum reuer-
sus, cum capitis dolores sensisset, repente
concidit, & subito exstinctus est, cum per
ætatem diu adhuc scholæ utiliter inserui-
re potuisset. Huius filius HENRI-
CVS, summi ingenij adolescens, omni-
bus nobis adferebat magnam spem singu-
laris eruditionis, virtutis & industriæ,
præsertim cum & modestè viueret, & v-
triusq; linguæ cognitione sibi à puero com-
parata, non solum in arte dicendi & dis-
sere.

B

sere.

serendi plurimum profecisset, cuius rei exempla, sicut & artis poetarum, nonnulla viderunt alij, plura alij ex ipso audierunt, sed latissimum etiam ipsius philosophiae campum ingressus fuisset, ut dulcissimis sapientiae fructibus animum perpetuo pasceret, quantumque per ingenij vires posset, exsatiaret: quod testimonium, ab ijs etiam confirmatum, quibuscum vixit familiarius, ej iam libenter impertimus, tum quia tales adolescentes apud nos educari, ex dignitate nostra, & ipsius academiae est, tum ut alios in simili conatu confirmemus, vel ad eiusmodi studiorum ardorem inflammemus. Sed quam fallunt pleraque animos mortalium? Adolescens enim in ipso flore aetatis, etiam mense Martio, & quidem in itinere, cum in academiam Lipsensem discendi causa profecturus esset, quo die primum pedem e porta urbis huius extulerat, in morbum incidit: neque ex eo conualuit, sed

sed quatruiduo post Gustrouij exstinctus,
eiusq; corpus, vt ipsi morituro placuerat,
huc reuectum est. Hi casus tam graues,
quam inexpectati (etsi quid non expecta-
re miseriarum in hac mortali conditione
possumus?) nos commonefaciant de breui-
tate & inconstantia vite nostrae, cum &
cuius accidere possit, cuiquam quod acci-
dit, & mors cuiuscumq; loci & etatis homi-
nibus in singulas horas & momenta immi-
neat, ac propter vite breuitatem, & veluti
volucrum decursum, nunquam longè possit
abesse: incutiant etiam nobis timorem
haec & similia exempla, vt abiecta omni
securitate, superbia, & cyclopica ferita-
te, modestius de nobis sentiamus, tempe-
rantius viuamus, & integritate vite, assi-
dua sacrarum litterarum meditatione, ar-
denti precatione, & crebro vsu cænae Do-
mini, nos ad cælestem migrationem præpa-
remus, cum nihil ea nobis accidere possit

B 2   bea.

beatius, superante extremi humanorum
malorum mortis acerbisatem. De hoc pie-
tatis & modestie studio, etiam admoneat
nos hodiernus dies, quo Ecclesia DE I
celebrat memoriam passionis filij Dei, pro
nobis crucifixi, in qua simul & horrendam
iram Dei aduersus nostram immunditiam,
& immensam misericordiam Christi erga
genus humanum conspiciamus. Adiunga-
mus igitur nostros gemitus, vota & gra-
tam predicationem ad omnium temporum
Ecclesiam, & nostra modestia ostenda-
mus, nos affici tantis rebus, & versari in
earum pia meditatione. Funus autem
fiet Henrico Mensingio, hora prima, illo
ipso tempore, quo Christo in ara crucis
pendente, & sentiente omnium homi-
num peccata, in se deriuata, sibiq; imposi-
ta esse, tenebrae factae sunt super totam
terram. Hac eadem hora alter latro re-
citauit precationem, **MEMENTO**
Mei

MEI DOMINE CVM VE-
NERIS IN REGNUM TV-
VM. Hec, illo ipso funeris tempore
cogitanda sunt, ad quod professores &
scholasticos conuenire volumus, vt pia con-
suetudo honestè sepeliendi mortuos, qui in
domino moriuntur, conseruetur; introdu-
cta, vt in tali conuentu, hominibus de pec-
cato, de morte, de beneficys Christi, de
resurrectione mortuorum, pijs optata ac læ-
ta, impijs vero terribili, cogitandi, & suam
vitam DEO pijs precibus commendan-
di, occasio præbeatur. Kal. April.
Anno CIO. IO. XXC.

B 3

ME

MEMORIAE
HENRICI MENSINGII
CARMINA AMICORVM

Ὁ, πῆ νεῖθ δρῶν κάλλισον, τῆτόγε καὶ σὺ
ὦ μενσιγιάδῃ, πάντοτε πᾶν ἐπόνει.
καὶ γὰρ ἀεργείῃ, ὑπνωτε, τρυφήτε μάλ' ἀιχρῶς
ἀυχέρ' ὀμκλικίω εἴασαε ὑβεαλέφῃ:
ἢ αὐτὸς ἤ μαλακῶν ὀλιγωρήσασκες, ὑποςὰς
λίαν εὐφυέως, μόχθον ἐλευθέριον,
ἑμείρων, ἐνὶ τοῖσ κλέθ' ἐσίῃ ὀλβῶν ἀπῆμων,
νημερτῶς σοφίης θεσπεσίης ἢ ἀρετῆς.
οὐκ ἄρα ἤ πολλῶν εἰς ἡσθ', ἐξῆκε, μετ' ἀνδρῶν
τῆς εὐδαιμονίης τραχὺν ἀρ' ὄϊμον ἰῶν
νῦν δέσεῃ μᾶλλον μακαρίζομεν, ὅτῃ σε τοῖον
πῖσον ἀθηναίης γοργοφόνοιο λάτριν
εἰχομλυ: εἶγε ἢ οὐκέτι νῦν θνητοῖσιν ὀμιλεῖς
μύσας εὐρυβίω κάρτεϊ κοινοδίκῃ,
νῶγε νοῶν τις ἄνω ἠγήσατο σεῖο, τελείας
ἰδμοσύνης εἰς αἰῶν' ἀπολαυσομένω.

Ἰωάννης Κασήλιος:

Ergo

Ergo etiam è cursu ad Musas & Apollinis arces
Egregios animi mors iuuenes retrahit!
Iniectaq; manu crudelibus occulit umbris,
Phæbo ipsi sacros Pieridumq; choro!
Id certè interitus nimis heu Mensingus acerbo
Edocet, & cautum quemlibet esse iubet.
Nam via virtutis si non imperuia morti est;
Sunt metuenda alijs quanta pericla vjs?

NATHAN CHYTRÆVS.

Ergo immaturum, Mensingi, immitia fata
Exodium vitæ deproperasse tuæ!
Nec tibi tam sanctè quidquam coluisse Camænas
Profuit, & rectam laudis inisse viam:
Quæq. oris probitas semper comes ibat eunti,
Blandaq. composito gratia ponè gradu.
Crudeles Musæ (nam quî benè dicere possim?)
Hæccine sunt vestris præmia digna choris?
Hæccine erat tanto merces sudore parata?
In cursu vt subitò concideret medio.
At vos æternum dicunt dare vatib. æuum:
Æuum hoc heu tali nempe petendum obitu.
Sic tener ætatis cecidisti in vere Properti,
Et Valeri, & Nemesis cura Tibulle tuæ.
Ipse Melesigenes vatum pater optimus, ipse
Virgilius iustum est mortuus ante diem.

*Si, nisi, Castalides, illorum exempla secutus,
Non ego vester ero, non ego vester ero.
Non mihi tanti ederis redimiri aut virgine lauru,
Non tanti in doctorum ore habitare virum:
Ut mox, in medijs conatibus interceptus,
Intempestiuo defleat interitu.
Obscuro potius placidam mihi fata senectam
Ventosa tribuant ambitione procul,
Et curis procul; Aonijs quæ montis alumnos
Urgent adsiduo nocte die studio:
Ut te care puer; quem sidera despexere
Et rediens primo sol vigilare die,
Dum penitus rerum naturam viuida tentat
Vis animi cæcis eruere è tenebris,
Et dulces, mira succensa cupidine, Musas
Læta adiens numeris pascitur innumeris.
Interea abrumpit crescentia stamina Morta,
Ab dolor l' ingenijs inuida Morta bonis.
At tu iussus obis, frustra tanta indole, frustra
Et probitate ista præditus & studio.
Una tamen superant etiam solatia: vixti,
Dum concesserunt aspera fata, benè.
Et quidquid vitæ heic miseri traducimus, eius
Usum fructum omnem qui benè vixit habet.
Non te bruta Venus, non desidiosus Iacchus
Illicibus ductum detinuere dolis.
Musa tibi cordi, & rerum pulcherrima virtus,
Et pietas semper relligiosa fuit.*

Hinc

Hinc tibi parva quies, quæ fortunata piorum
Exsilia Elysijs concelebrantur agris.
Nec te, si quidquam possunt mea carmina, cana
Posteritas sero tempore nulla leget:
Verum aliquis voluens lugubria scripta nepotum,
Sæpe dabit cineri lenia vota tuo.
Tu gaude officio hoc, si iam mortalia curas,
Sancta anima, & salve perpetuum, atque vale.

IANVS GVLIELMVS.

Occidit, in quo me felicem rebar, amicus
Corculum, & ipse suæ flos iuuenum patriæ,
Quem Phœbus simul, & natæ genetrice Moneta,
Uno eodemq; omnes deperiêre modo,
Qui Phœbum contra impensè, Musasq; colebat:
Optimus is cultu nam perhibetur amor.
Et quis adhuc siccis ea fata reponit ocellis?
Quis me sublata nolit amicitia
Et tantæ Aonidum cladis meminisse? nisi is quæ
Damna decusq; vno condit habetq; loco.
Nullæ diuidiæ sic sunt, vt amoris, acerbæ,
Si penitus quis dilexit, & ex animo:
Nulla nocent tantis facta impia detrimentis,
Quam sæuæ in Musas si qua licent Atropo.
Ergo ego perpetuis tam tristia fata querelis
Aut doleam aut merito dicar amasse minus:

Hoc equidem haud dici optarim: nam dii mihi testet;
Ut mi erat is vita carior atq; oculis.
Non adeo quod utroq; fuit, quæ maxima certe
Laws in amore omni est, consule natus auo,
Nec quod erat Sophiæ mystes, nostrumq; Lyceum
Illius eruditæ Pallados arte pater:
Sed quoniam eximias diuino in pectore dotes
Attonitus longo tempore suspicerem,
Quando communes exercebamus opellas
Musarum à teneris vnguibus ad studia,
Isq; oculos iuuenum in se iam conuerterat omnes
Eq; alijs doctorum ora diserta locis:
Nempe ea caussa fuit iusti mihi semper amoris,
Digna vel vna omnes iungere amicitias:
Huius Mensingi solum de nomine fata
Si querar, officium dicar obisse meum.
Cætera, cui meritas operoso carmine laudes
Texere crit, melius viderit, & celebret;
Non ideo fidis toties iteranda ab amicis,
Ne nouus ex veteri vulnere luctus eat.

ALBERTVS CLAMPIVS.

AH: flos immiti Mortæ contusus aratro
Quam cito formosas perdidit ille comas.
Qualis Musarum in sacris vix nascitur hortis
Flos fragrans, patriæ gymnasiq; decus.

Ab

*Ab Mensingus hic est Musis dilectus, & illis
Quæis Musæ solæ deliciae esse solent:
Qui docto & claro patre natus in vrbe rosarum
Ingenio studuit clarior esse suo.
Non tamen huic Musæ lucem inuidere, sed, ab me,
Inuidit Parcis de tribus vna soror;
Quæ quia nesciuit calathos hunc colligi in illos,
In quibus ingenij stat sine morte decus,
Tantum est ausa nefas; sed spe frustrata, gemit nunc
Diuino hunc adeo flosculum honore frui.
Fama etenim est Musas lepidas formare corollas
Atq; suos flores colligere in calathos,
Non quosuis tamen: at fragrantés & bene-olentes
Qui recreant festas diuite odore Deas:
Hunc voluere illæ, contemtis floribus istis,
Qui nec odore valent, quiq; colore carent.
Ergo Musarum ornabis Mensinge corollas
Et tua ab exequijs gloria maior erit.*

HENRICVS NORTHMEIER.

F I N I S

IOAN.

IOANNES CASELIUS

S. D.

IOANNI CORFINIO.

HERI iterum abs te litteras mihi mater tua reddidit: facis, ut te decet, quodq; mihi de te pollicebar olim. Amas namq; à quibus amari te credis, & modis omnibus animum gratum erga eos declaras, à quibus te aliquid beneficij accepisse iudicas. Hac re facis, non solum, ut veræ virtutis nomen, quàm optimarum disciplinarum te acrem esse cultorem videamus, sed etiam in dies habeamus cariorem, nouasq; subinde omnibus in rebus tibi gratificandi rationes vltro ineamus. Spero autem etiam prorsus aliquando futurum, ut ex hac tua erga nos pietate pleniores fructus capias: quod antè quam fiat, ipse non conquiescam: eo etiam sunt animo viri præstantes, quibus hic non paucis vtebare satis familiariter. Omnibus autem ita tuum in nos studium probasti, ut nihil desideremus: mihi hoc magis, ut te reprehendam, qui modum eius non seruaris. Quid enim sumptum facis, ut, quæ istic sint, nobiscum communices? Hic in te requiro parsimoniam. longè abes à patria: arculam matris penes te non habes: & sunt in illis quædam (cur enim dissimulem?) non mei stomachi, coctuq; difficiliora, illis durissimis piscibus, qui huc ab vltimo vsq; borea aduehun-

uehantur. Indignor enim, & cunctos mecum bonos indignari necesse est, quoties video male fortunatarum scriptio-
rum virulentiam ne dicam, an inscitiam? Certe enim extrema est inscitia, & plus quam odio digna, cum disputandum sit de re proposita, calumnijs paginas complere & maledictis: οὐδ' ἄν ἕως ἑκατόν & ἄλλοι ἄριστοι: iacere tamquam veneno illita spicula in senes, homines doctissimos, & de nobis, adeoq; de omni posteritate præclare meritos, quos boni ut patres non possunt non reuereri: in eorum cultoribus præcipuis ego nomen profiteor sine omni tergiuersione meum, tibiq; eos colendos omni officio & studio censeo, si honestus esse velis, quod velle te scio, siq; coli aliquando à bonis & ipse desideres, quod à veræ laudis ratione minimè est alienum. An tu sales illos esse putas? quibus nescio quis aspergere conatus est senem illum, de cuius laudum cumulo hac via nihil diruitur, neq; vlla dirui potest, meis aliorumq; prædicationibus nihil adiicitur: ita illæ per se sunt illustres. Quotquot ego intelligentes audiui & bonos, adhorrentes à malevolentia & maledicentia, quibus grauissimis animi morbis nemo vquam bonus laborauit: non solum ætate & eloquentia, sed animo etiam & consilio parem Nelei filio esse iudicant, cuius similes συμφράδ μο-
væ, uti scis, decem sibi dari exoptabat Agamemnon, illum, ne quidem ipso Achille excepto, antefere-
ns omnibus. Miror, quid illis veniat in mentem, qui sanctimonia vitæ præluere omnibus, dissentientes
bonis

bonis rationibus conuincere debebant, vt exemplum
Aristophanis pessimū sequi malint, quàm eiusdem con-
silio vti longè optimo. Nosti enim hoc ipsum &
Platoni mirificè probatum, & à Tullio luculentè ex-
plicatum: ἔλεγχ', ἐλέγχου. Hic noster quoq; mos
est, si quis ab altero dissentiat: alter ille κακοθείας
καὶ βλασφημιῶν, neq; academiæ nostræ, neq; noster
est: alienissimus ab omni philosophia, multo maximè
à caelesti. Est enim plane barbarus & plusquàm
Scythicus, quo qui vel delectetur, idem & gladiato-
ribus delectatur, expers humanitatis, nec ratione
recta præditus. Parce igitur hac in parte pecuniæ:
quin si gratis habeas, ne tabellario ferendi, nobis le-
gendi onus, ac ne cognoscendi quidem molestiam im-
posueris. Hortarer etiam te, vt eiusmodi mecum
odisses, nisi odisse te, minimè dubitarem. Non enim
potes ea probare, cum adolescens profundas radices
egeris modestiæ: immo te natura modestum finxit,
in optima vitæ ratione confirmarunt litteræ. Venio
ad petitionem tuam. Mitemus quod vis proximè:
iam non erat in manu mea: abest, qui illud penes
se habet. De ceteris cognosces ex aliorum litteris,
quibus tibi quoq; puto significatum de æquali tuo
Henrico Mensingio: erga quem vt fuerim affectus,
haud ignoras, & recognosces ex mea ad Bersma-
num epistola. Utinam ille nobis & bonis litteris
fuisset superstes. Sed ita sunt res mortalium. E-
tiam Ioannes Hobijs, iuuenis adprimè nobilis, hoc
mense diem obiit, matri mærorem perpetuum, quæ
illum

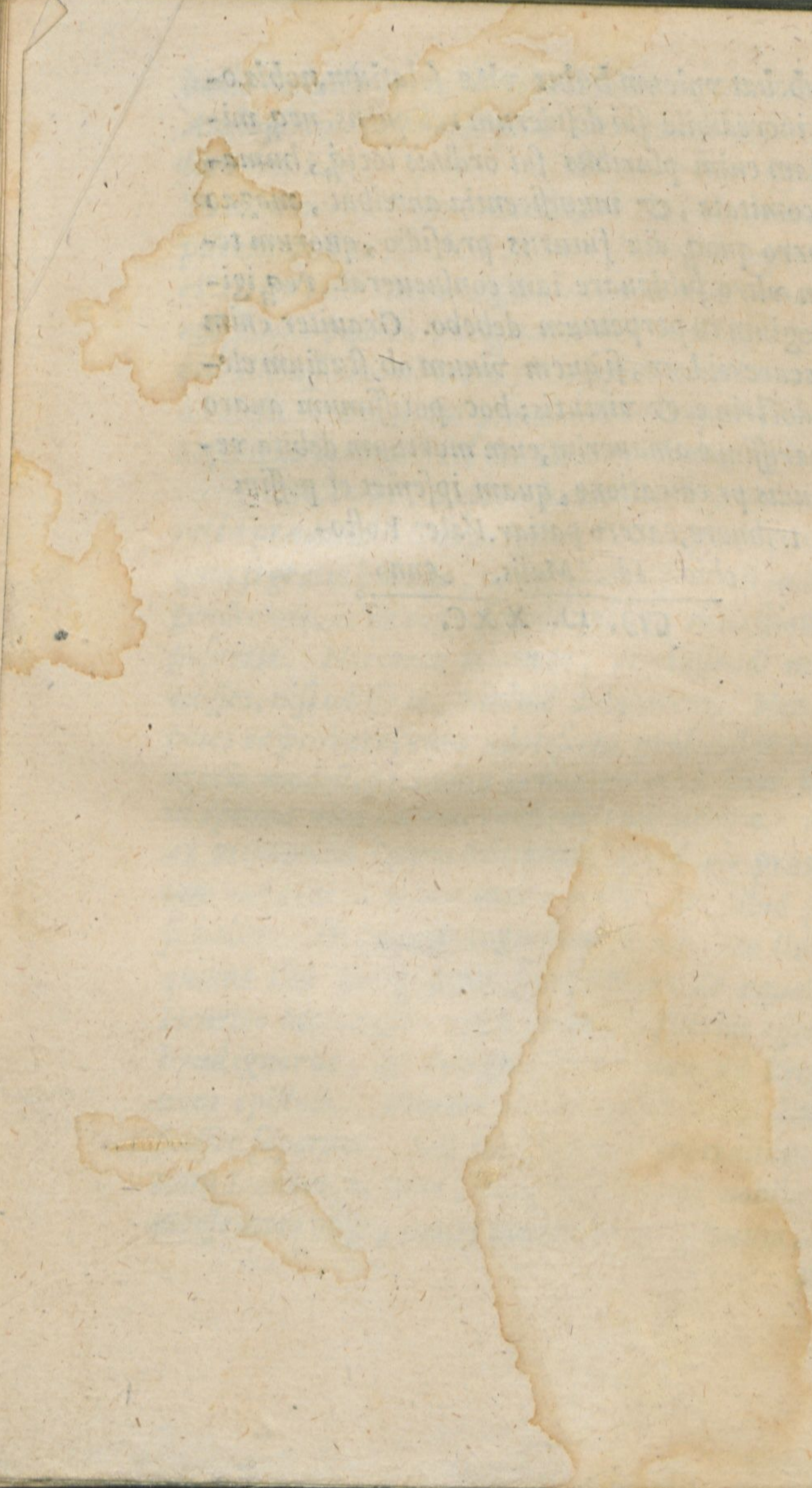

illum habebat vnicum huius vitæ solatium, nobis o-
mnibus incredibile sui desiderum reliquens. neq; mi-
rum. Iam enim pluribus sui ordinis lociq; , huma-
nitate, comitate, & munificentia anteibat, magno
bonis porro quoq; diu futurus præsidio, quorum te-
nuitatem vltro subleuare iam consueuerat. neq; igi-
tur ei elogium in perpetuum debebo. Grauius enim
mihi peccare videar, si quem viuum ob studium ele-
gantis doctrinæ & virtutis; hoc potissimum auaro
seculo, rarissimæ amaucrim, eum mortuum debita ve-
ræ laudis prædicatione, quam ipsemet ei possim
tribuere, carere patiar. Vale. Rosto-

chio. 1d. Maijs. Anno

MD. LXXV.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and is significantly obscured by water damage.

ULB Halle 3
002 629 992

(F) S5 JL

AB 15 44 07

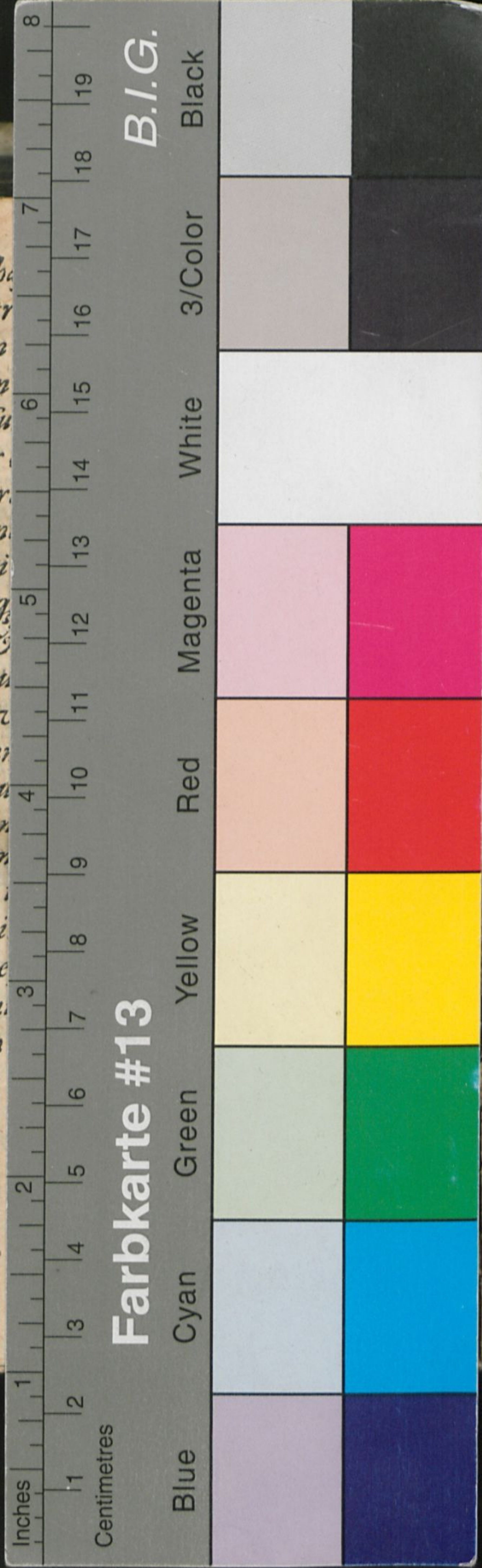
VD 77

nam si ex lege hereditas: iam
ex remissione. Abrahe autem p[er] rep[ro]m
onem donavit d[omi]n[us]. Quid igitur leg[is]
ter transgressionē posita est: don[ati]o
niet sem[per] cui remissat
p[er] anglos in manu mediatoris. s[ed]
t[er] autē unius n[on] est d[omi]n[us] aut[em] un[us]
est. Lex ergo adūsus p[ro]missa
absit. Si enim data eēt lex que p[ro]m
uificaret: uere ex lege eēt iusticia
concluserit scriptura omnia sub pecc[ati]o
ut p[ro]missio ex fide ih[esu] xp[isti] daretur
dentibus. **Ex.** Respice domine in

Aevia.

ultimus domino

IOANNIS CASELII
AD GREGORIVM BERS
MANVM V. CL.

EPISTOLA.

AMICORVM ITEM CAR
MINA, MEMORIE HEN
rici Mensingij, opt. & doctissi
mi adolescentis.

R O S T O C H I I
EX OFFICINA AVGVSTINI
FERRERII.

Anno M. D. LXXX.
Mense Aprili.